

Redactioneel

Nog niet eens zo lang geleden was het begrip 'stad' duidelijk aan een punt gebonden. Een stad had een duidelijk centrum en een stadsrand, alles voorbij deze rand heette het platteland. Langzamerhand is deze driedeling echter aan het verwateren. Grote delen van Noordwest-Europa, van de Randstad en de Vlaamse Ruit in de lage landen tot de Veneto in Noord-Italië en het Ruhrgebied in Duitsland, geven op satellietfoto's hetzelfde beeld.

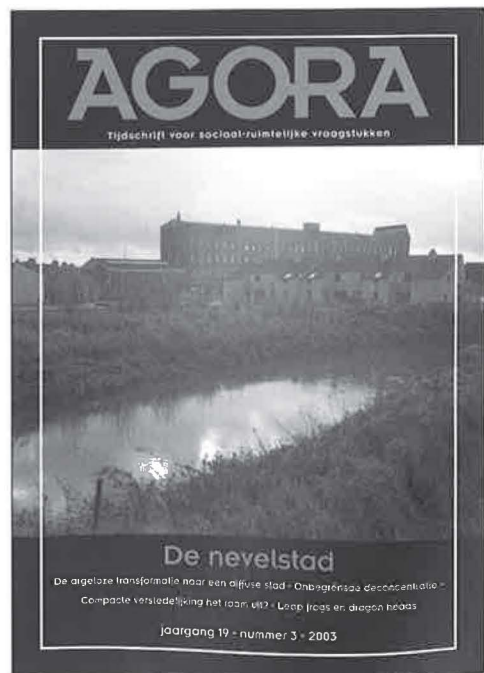
Uitgestrekte gebieden lijken egaal beneveld met almaar uitdijende bebouwing. Dit 'stedelijk veld' wordt in Vlaanderen aangeduid met 'nevelstad', een term die aangeeft dat het gaat om een fenomeen 'voorbij suburbanisatie'. Onder invloed van een bijna grenzeloze (auto)mobiliteit heeft het patroon van suburbanisatie in cirkels rond de stad plaatsgemaakt voor een stad die, als in een nevel, overal aanwezig is, terwijl vrijwel nergens sprake is van een echt centrum. Zowel in de oude stadsharten als in boerenschuren zijn tegenwoordig stedelijke voorzieningen te vinden. Is deze conditie nog wel te vatten in een Christalleriaans denkkader?

In dit nummer gaan we na hoe de 'nevelstedelijke' realiteit kan worden gevat in sociaal-ruimtelijke termen. In Vlaanderen gaat de gespreide verstedelijking terug op een jarenlange historische ontwikkeling en de regio lijkt dan ook archetypisch voor het fenomeen. Terwijl de term in Nederland nog een onbekend begrip is, zijn Vlaamse onderzoekers intensief op zoek naar methoden om de sociaal-ruimtelijke patronen van de nevelstad te beschrijven en te verklaren. Nevelstad blijft hierbij echter vooral een beschrijvende metafoor, terwijl het normatieve element (hoe moet er met deze conditie worden omgegaan?) zelden wordt behandeld. AGORA wil daarom ook graag de gelegenheid te baat nemen om kritische stemmen op te nemen die een blik werpen op nieuwe ruimtelijke ongelijkheden die door de nevelstad worden opgeroepen.

Vanuit deze normatieve invalshoek stellen we ons ook de vraag in welke mate de nevelstad leerzaam kan zijn voor Nederlandse ruimtelijke planners. Leeft men ook in Nederland, ondanks jaren van 'compactestadbeleid', stilaan in een nevelstad? En moet dat strenge, sturende beleid niet worden verruild voor meer vrijheid, nu we zien dat ook in de nevelstad best te leven valt? Willen we het 'wilde wonen'? Of moet men, zoals in Vlaanderen nu wordt gepoogd met het Ruimtelijk Structuurplan, de compacte stad toch als ideaal vooropstellen om maar zoveel mogelijk tegen de stroom in te roeien? Zowel in Vlaanderen als in Nederland blijken hierover sterk verschillende meningen te leven. Met dit nummer hopen we een verhelderende Vlaams-Nederlandse discussie op gang te brengen rond een fenomeen dat in beide landen volop in de belangstelling staat. In het eerste artikel wordt het debat ingeleid, waarbij het concept nevelstad wordt afgebakend en tegelijk de rode draad wordt aangegeven van de rest van het nummer.

Redactie AGORA

'De nevelstad te Beersel: historische continuïteit.'

(Foto: Karen Stuyck)